

Els Tres Tombs.

Impacte en l'àmbit popular,
ciutadà i econòmic.

Presentació del manifest de
bones conductes i en defensa
dels cavalls

Potser els gossos són els millors amics de l'home, però ben segur que els cavalls són els animals més útils. L'enyorat Jordi-Joan Alsina, gran comunicador de la cultura popular i impulsor de la recuperació dels Tres Tombs a Barcelona, solia explicar una anècdota ben significativa. A les guerres antigues, relatava, moltes vegades es dedicaven més esforços a guarir els cavalls que no pas als soldats. No pas sense raó, se'ls considerava més importants per guanyar o perdre un setge. Els beneficis que tenien per a les poblacions, tanmateix, no es reduïen al terreny bèl·lic. Domesticats pels humans des d'almenys el 3000 aC, aproximadament, han estat cabdals des de llavors en la vida productiva de pobles i ciutats.

Els Tres Tombs són una reminiscència d'aquesta realitat, probablement l'expressió de cultura popular catalana més antiga. Tenim constància que, lògicament sota unes altres formes, els romans ja rodejaven tres vegades els temples perquè els déus els fossin propicis. Més enllà del ritual, actualment s'han constituït en el record d'un temps passat. Les cercaviles són un museu itinerant de gran valor etnològic, per refrescar a la memòria aquelles indumentàries, oficis, eines o instruments pràcticament desapareguts. La taula rodona protagonitzada per Guasch, Bernadàs i Franch va tractar sobre el passat, present i futur de la festa i les entitats que l'organitzen. Quin paper tenen com a agent de recreació històrica?

**Les cercaviles
són un museu
itinerant de
gran valor
etnològic.**

ORGANITZACIÓ: Federació Catalana dels Tres Tombs i Federació dels Tres Tombs de Sant Antoni

PONENTS: **Andreu Bernadàs**, president dels Tres Tombs de Sant Antoni de Barcelona; **Kilian Franch**, tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Deltebre; **Tània Guasch**, presidenta de la Federació Catalana dels Tres Tombs

Per quins protocols festius han de regir-se actualment? Com poden ser introduïts els cavalls, novament, en la quotidianitat de la gent?

Tres Tombs, imatge d'un temps passat

Quan les carreteres, cotxes i camions encara no havien arribat a aquest món, els traginers feien un ofici de vital importància. Juntament amb els ramblers, que es dedicaven al transport d'animals amb l'objectiu de vendre'ls, aconseguien dinamitzar econòmicament el país, vertebrant-lo de punta a punta. No només transportaven productes, sinó també idees. En una època en què les comunicacions eren molt més lentes i complexes, constituïen una xarxa a través de la qual es podien transmetre les principals novetats del país.

Bona prova del pes que suposaven en l'economia és la gran quantitat d'oficis associats que tenien durant l'edat mitjana: ferrers, boters, esparters, adobers, arrossegadors de troncs, ferradors, manescals, carreters, basters... Ja durant el segle XIX, amb la progressiva urbanització de les societats occidentals, els carruatges dels traginers van derivar en nous mitjans de comunicació: per viatjar per camins rals (tartanes), però també per traslladar la creixent burgesia instal·lada a les ciutats (berlines, landons, faetons...). En una tercera fase, fins i tot evolucionarien cap a vehicles pensats per a la realització

**Els traginers
no només
transportaven
productes,
sinó també
idees.**

Durant la Trobada Nacional 2018 es va presentar el Règim Normatiu dels Tres Tombs.

de serveis públics, com ara enterraments —alguns carros fúnebres eren d'allò més bells— o emergències.

Gràcies a la celebració dels Tres Tombs, tot aquest patrimoni ancestral no s'ha perdut. Tal com la coneixem avui dia, a Catalunya aquesta festa se celebra des de fa gairebé 200 anys. Les associacions que l'han anat transmetent des de més antic provenen tant del món secular com de l'eclesiàstic. Són l'Antic Gremi de Traginers de Catalunya (1822), que actualment organitza els Tres Tombs d'Igualada, i la Germandat de Sant Antoni Abat de Barcelona (1825), també en plena vigència. A manca de confirmació oficial, probablement són les entitats culturals més antigues del Principat.

La Federació Catalana dels Tres Tombs es va constituir l'any 1996, amb l'objectiu de consolidar i prestigiar les cavalcades com a patrimoni etnològic de primer ordre. En aquest sentit, Guasch va avançar que la Trobada Nacional 2018 dels Tres Tombs serviria com a prova pilot de la implementació del nou Règim Normatiu dels Tres Tombs. Un decàleg que desitja unificar els criteris de participació a la festa, a fi de garantir que les recreacions en compleixin els criteris de rigor històric i que també es garanteixi el benestar animal tant durant les trobades com després. Implementant aquesta nova política es reforçarà la tasca divulgativa duta a terme pel Museu del Traginer d'Igualada i el Centre d'Interpretació dels Tres Tombs Can Fontanet (Sant Andreu de Palomar).

Presentació del Manifest de bones conductes i en defensa dels cavalls

Els Tres Tombs són una de les expressions de cultura popular més multitudinàries del país. «Ara bé, com que som un col·lectiu molt atomitzat, sovint els nostres conciutadans no en són conscients», va lamentar Bernadàs. Pel president de la Federació dels Tres Tombs de Barcelona, un dels reptes de futur és demostrar el múscul social del col·lectiu. Impulsar projectes als centres educatius i potenciar la Trobada Nacional s'endevinen com a factors clau en aquest propòsit.

La Federació ha treballat intensament per consensuar les pautes a seguir per part de les entitats organitzadores. A més de l'esmentat decàleg, s'ha elaborat un protocol que regula el desenvolupament de la festa en l'espai públic, i es convida a traslladar-lo als Ajuntaments dels municipis on se celebra. Contra les queixes dels grups que advoquen per prohibir la participació dels cavalls en les Festes dels Tres Tombs, és més important que mai implementar una política de portes obertes que demostrï les bones praxis de les entitats organitzadores. En aquest sentit, Bernadàs va destacar:

Com a col·lectiu, no tenim res a amagar. Quan organitzem una cavalcada, ho fem amb total transparència. Tothom pot venir a veure què hi fem i com ho fem. És profundament injust que es valori la celebració de la festa per accidents molt aïllats, que d'altra banda passen en molts altres col·lectius, així com que moltes vegades no es doni veu als organitzadors dels Tres Tombs. Vull recordar, en aquest sentit, que tenim un dels índexs de sinistralitat més baixos de totes les festes tradicionals. (...) Penso que la gent que podria ser considerada "animalista" és la dels Tres Tombs. Nosaltres som els qui cuidem i mantenim el cavall, l'euga o les mules durant tot l'any. Som els primers que rebutgem els maltractaments als animals.

Per poder participar d'una cercavila, els propietaris dels animals han d'acreditar que hi participen en les condicions òptimes. En col·laboració amb el sector veterinari, la Federació Catalana dels Tres Tombs està impulsant un protocol per recollir i formalitzar totes aquelles pràctiques de sentit comú que ja es realitzen. Paral·lelament, el col·lectiu està en procés de redacció del *Manifest de bones conductes i en defensa dels cavalls*. Es desitja presentar un document prepositiu als partits polítics que, més enllà d'explicitar el conegut respecte dels Tres Tombs amb els cavalls, reivindiqui la Federació Catalana dels Tres Tombs com a interlocutora. Fins ara, van lamentar els ponents, només s'està escoltant una de les dues parts.

La reintroducció dels cavalls en la vida productiva

En algunes zones rurals de Catalunya, els cavalls es continuen emprant en la vida productiva de les persones. En alguns

Bernadàs:
«Quan organitzem una cavalcada, ho fem amb total transparència. Tothom pot venir a veure què hi fem i com ho fem.»

A pobles de França, Anglaterra, Alemanya, Suïssa o Àustria, els cavalls es tornen a fer servir per a la recollida d'escombraries o per al transport de productes.

trossos del Priorat, on l'orografia no permet l'entrada de maquinària, els cavalls són imprescindibles per a la verema. Al Delta de l'Ebre, alguns pagesos encara els utilitzen per recollir la sega de l'arròs en un barquet. Franch va explicar el cas concret de Deltebre, on la Festa de la Segà, a més de funcionar com a atractiu turístic, ha servit per reivindicar una tècnica local. Els visitants hi poden veure cada any com els pagesos tallaven l'arròs amb una falç, l'agrupaven en una garba i la recollien amb el cavall.

A pobles de França, Anglaterra, Alemanya, Suïssa o Àustria, els cavalls es tornen a fer servir per a la recollida d'escombraries o per al transport de productes. Una alternativa més ecològica que els camions actuals o els vehicles elèctrics. En el context d'avui, marcat per la cada cop més propera crisi petroliera i energètica, pensar en la reintroducció dels cavalls en la vida productiva no és ni un exercici de nostàlgia ni un desig utòpic sense fonament.

A destacar

1. Els Tres Tombs garanteixen la conservació d'un patrimoni etnològic ancestral.
2. Per visualitzar la capacitat de convocatòria de les festes, se n'han d'unificar els criteris de celebració.
3. Enfront d'una presumible crisi energètica, els cavalls són una alternativa ecològica per a les economies de proximitat.